

Självvärdering avseende utvärdering av Ämneslärarprogrammet: Del. 2 Svenska

Härmed inlämnas ovanstående rubricerad självvärdering till
Universitetskanslersämbetet. Arbetet med självvärderingen har organiserats och
genomförts av företrädare för aktuell utbildning.

Jörgen Nissen, dekan

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 2. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Lärosäte: Linköpings universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete gymnasieskolan i undervisningsämnet **svenska**.

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarutbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarutbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se del 1. Redogör i del 1 för ämneslärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Här redogörs för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarutbildning.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömargruppen en helhetsbild av ämneslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarna utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Beskrivning

För en övergripande beskrivning av ämneslärarutbildningens utformning och organisation, se del 1.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Kompetens och bemanning i relation till volym, innehåll och genomförande

En grundprincip för lärarutbildningarna vid Linköpings universitet (LiU) är att lärarutbildningen är hela lärosätets angelägenhet och att den samlade kompetensen skall användas för att garantera högsta kvalitet. Beställning av utbildningsuppdrag inom lärarprogrammen vilar därför på kompetensinventering med fokus på vilka miljöer som har adekvat ämneskompetens; vetenskaplig kompetens inom relevant ämne; ämnesdidaktisk kompetens; yrkeserfarenhet inom relevant verksamhetsområde; erfarenhet av lärarutbildning och relation mellan forskning och utbildning. Kompetensinventeringen ligger till grund för beslut om värd- och samarbetsinstitutioner för utbildningsuppdragen. I Utbildningsvetenskaps (UV) beställning av utbildningsuppdrag till värd- och samarbetsinstitutionerna uttrycks bl.a. att 1) bemanning av kurser ska utgå från kursens innehåll och inriktning, 2) lärare med ämnesdidaktisk kompetens ska knytas till kurserna, 3) kursmentor för det aktuella ämnet ska samverka med kursledning och övriga lärare kring kursernas förberedelse, genomförande och uppföljning, och 4) minst 50 % av undervisningen ska genomföras av disputerade lärare inom för ämnet relevanta kunskapsområden.

Beställningssystemet och kompetensinventeringen utgör viktiga styrmedel för att utbildningsuppdragen bemannas med lärare med adekvat kompetens som står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande. Institutionen för kultur och kommunikation (IKK) är värdinstitution för ämnet svenska och lärarna har sin anställning vid de två enheterna Svenska, flerspråkighet och kommunikation (SFK) och Litteraturvetenskap (LITT). På dessa enheter finns ämnesexperter i språkvetenskap och litteraturvetenskap och ämnesdidaktiker med tydlig koppling till olika delar av svenskämnet.

Institutionen ansvarar för att kvalitetskraven i beställningarna efterlevs och ska arbeta strategiskt för att lärarnas kompetens utvecklas, såväl individuellt som kollegialt, och tas tillvara på bästa sätt utifrån utbildningens innehåll och genomförande. Vid nyanställning ställs krav på dokumenterad skicklighet i forskning och undervisning inom områden som är lämpliga för det innehåll som institutionen ansvarar för, och genomgångna högskolepedagogiska kurser är normalt ett krav för meriterings- och tillsvidareanställningar. Institutionen följer årligen upp lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling genom avdelningsspecifika verksamhets- och kompetensförsörjningsanalyser, medarbetarsamtal och redovisning av forskning (bl.a. publikationer, konferenser, seminarier). Den sammantagna kompetensen hos lärarna i relation till utbildningen följs upp av UV genom

beställningsutvärderingar. UV har även årliga budget- och verksamhetsdialoger med institutionerna, där analys av kompetenssituationen och eventuella behov av strategisk nyrekrytering behandlas, samt regelbundna möten med prefektgruppen.

Bifogad lärartabell visar att 21 (7-9)/22 (gy) lärare inkl. en kursmentor (se Arbetsliv..., del 1) undervisar i ämnet svenska. En stor andel, 67%/68%, är tillsvidareanställda. Lärarna är utbildade inom ämnen som är relevanta för utbildningsuppdragen, 57%/55% har lärarexamen och 43%/45 % är disputerade. Enheterna har två disputerade ämnesdidaktiker, en med inriktning mot språk, text och skrivande och en med inriktning mot litteraturdidaktik, som är huvudansvariga och inblandade i undervisningen i samtliga kurser. Därtill finns vid institutionen en professor i pedagogiskt arbete med inriktning mot svenskämnesdidaktik, som nyttjas på olika nivåer i undervisningen. Institutionens doktorander i pedagogiskt arbete med ämnesdidaktisk inriktning bidrar också till den vetenskapliga kompetensen. Ämnesexperterna, som är disputerade i antingen litteratur- eller språkvetenskap ansvarar för kurser, och föreläser, inom sina specialområden (t ex fonetik, litteraturvetenskap). Adjunkterna nyttjas oftast som seminarieledare.

Den pedagogiska och professionsrelaterade kompetensen säkerställs genom att ämnesdidaktikerna, de fyra doktoranderna i pedagogiskt arbete och två av de adjunkter som undervisar inom svenskämnet också är erfarna gymnasielärare. Flertalet undervisande lärare har därtill genomgått minst steg 1 ("Det akademiska lärarskapet", 6hp) i LiU:s högskolepedagogiska kurser, och de disputerade lärarna även steg 2 ("Design för lärande", 6hp). Kursmentorn, som är verksam 7-9-lärare (se Arbetsliv..., del 1), bidrar med professionsanknytning på kurser på alla nivåer.

Konkreta åtgärder för kompetensutveckling

Samtliga lärare (såväl adjunkter som lektorer) erbjuds att som kvalificerad fortbildning delta i vetenskapliga konferenser. Disputerade lärare deltar genom presentation av egna forskningsprojekt och icke disputerade tar del av aktuell forskning genom deltagande i konferenser. Framför allt är det nätverket Svenska med didaktisk inriktning (SMDI) som varit aktuellt. Disputerad personal utnyttjar också egna forskningsnätverk för kvalificerad fortbildning (t ex Nätverk för litteraturdidaktisk forskning i Norden, olika litteraturvetenskapliga nationella och internationella nätverk, Forskning om text och Svenskans beskrivning). Vid den egna institutionen ordnas seminarier om vetenskapligt skrivande och utveckling av examensarbete där kollegialt lärande är grunden. Lärarna – främst disputerade och doktorander – deltar i institutionens forskarseminarier, liksom i det universitetsövergripande seminariet Forum för ämnesdidaktik som drivs av området för Utbildningsvetenskap. Samtliga tillsvidareanställda lärare och doktorander erbjuds högskolepedagogiska kurser. Möjligheter att delta i kompetensutveckling avseende digitalisering och mediekommunikation finns också.

Analys och åtgärder för en stabil och tillgänglig lärarresurs

En analys av den bifogade lärartabellen visar att undervisande lärare har relevant och hög ämnesdidaktisk och vetenskaplig kompetens och utgör en stabil och tillgänglig lärarresurs. Institutionen arbetar med tjänsteplanering för att identifiera personalbehov inför kommande termin, där bemanning anpassas efter utbildningens volym och innehåll. Vid tjänsteplaneringen eftersträvas kontinuitet i så hög utsträckning som möjligt, vilket gynnar såväl lärare som studenter, och planeringen sker med långsiktighet i åtanke. Att utbildningsuppdraget förläggs till en institution med bred och samlad kompetens för uppdraget främjar en stabil och tillgänglig resurs. Institutionen arbetar kontinuerligt med åtgärder på såväl lång och kort sikt, och strategiska diskussioner förs med såväl områdesledningen som rektor. För närvarande pågår ett strategiskt rekryteringsarbete gällande två lektorat med inriktning mot litteraturvetenskap och ett lektorat med inriktning mot språkvetenskap. Här rekryteras ämnesexperter som delvis kommer att undervisa inom lärarutbildningen och bidra till att minst 50 % av de undervisande lärarna är disputerade. I december 2018 kommer en av doktoranderna att disputera med inriktning mot skrivdidaktik vilket ökar rekryteringsunderlaget inom välbehövda områden för utbildningen.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Kursmentor har sin kommunala lärartjänst i 7-9 i svenska. Som framkommer av lärartabellen har en stor andel av de 21 undervisande lärarna en gymnasielärarexamen (52%). Flera av lektorerna och adjunkterna har dock även erfarenhet från arbete i verksamhetsområde 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Som framkommer av lärartabellen har en stor andel (50%) av undervisande lärare en gymnasielärarexamen. I och med att Gy-studenterna läser fördjupningskurser på avancerad nivå får de i något högre utsträckning än 7-9-studenterna undervisning av professorer, då exempelvis en professor med såväl ämnesdidaktisk som ämnesrelaterad kompetens ansvarar helt för en av dessa kurser.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Vid institutionen finns en livaktig forskningsmiljö i pedagogiskt arbete med inriktning mot ämnesdidaktik. Miljöföreståndaren är professor i pedagogiskt arbete. Aktiva i miljön som forskare och forskarhandledare är två disputerade lärare, en med inriktning mot skrivdidaktik och en med inriktning mot litteraturredaktik. Med hjälp av externa och interna forskningsmedel har de disputerade lärarna ett antal forskningsprojekt igång, antingen på egen hand eller i samarbete med kollegor vid andra institutioner och andra lärosäten, såväl i Sverige som internationellt. I forskningsmiljön finns för närvarande fyra doktorander. Forskningen rör främst gymnasieskolan. För tillfället bedrivs exempelvis forskning som handlar om litterär begreppsutveckling och begreppsanvändning, lärares skrivdidaktiska utveckling, textforskning (instruktioner och uppgifter), utbildningshistoria samt mediebruk och multimodal läsning). Samtliga forskningsområden är mycket relevanta för studenterna inom de olika svensk kurserna och resultaten används aktivt genom att publikationer utgör kurslitteratur och genom att lärare föreläser om sina specialområden. Vid institutionen finns också forskningsmiljön Språk och kultur i Europa till vilken såväl språkvetare som litteraturvetare är knutna. Inom denna miljö bedrivs forskning om konversationsanalys, litteraturteori och metod, litteraturhistorisk forskning, fonetik och kommunikation. Forskare och doktorander från denna miljö deltar i undervisningen, främst på Svenska 1-30 hp, Svenska 61-90 hp samt i handledning av examensarbeten, där deras forskningsrön är relevanta för de fördjupade ämneskunskaper som studenterna ska förvärva. Genom att forskande lärare är mycket aktiva i undervisningen och utnyttjar artiklar och böcker där de egna rönen presenteras säkerställs sambandet mellan forskning och utbildning.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Samma utbildningsmiljö för båda inriktningarna.

Specifikt för gymnasieskolan

Samma utbildningsmiljö för båda inriktningarna.

Utformning, genomförande och resultat

Introduktion till målpuffyllelse

Ämneslärarprogrammet är utformat enligt den modell för progression som tillämpas inom lärarutbildningen vid LiU (Dnr LiU-2009-00464). Den studerande ska ges förutsättningar att successivt utveckla ämneskunskaper, didaktiskt kunnande och vetenskapligt kunnande, samt nå en fördjupad insikt

om hur dessa utgör en odelbar helhet. För att tydliggöra hur en sådan utveckling kan ske bygger modellen på en progression i fyra steg: grundläggande nivå (G1), fortsättningsnivå (G2) och fördjupningsnivå (G3) samt avancerad nivå (AV). Progression i didaktiskt och vetenskapligt kunnande uppnås genom att kunskaper och färdigheter från kurser på lägre nivå breddas och fördjupas på högre nivå. Vidare sker progression inom ämnet genom att studenternas specifika ämneskunnande utvecklas och fördjupas inom ämneskurserna. Utvecklingen av didaktiskt och vetenskapligt kunnande, kopplat till ämneskurser, UK-kurser och VFU, konkretiseras och tydliggörs i en så kallad progressionskarta. Där uttrycks övergripande kunskapsmål för respektive nivå, vilka formulerats med utgångspunkt från högskoleförordningens examensmål. För att markera respektive nivå används aktiva verb, och till dessa kopplas mer utförliga beskrivningar av vilka kunskaper, färdigheter, förmågor och förhållningssätt den studerande ska kunna uppvisa vid examination på den aktuella nivån. Progressionskartan bygger på idén om den studerandes lärande till lärare som en successiv utveckling ”från grundläggande kunskap om..., till fördjupad förmåga att...”, d.v.s. hur den studerande ska gå från att tillägna sig grundläggande kunskaper inom ämnen och inom lärarkunskap till att kunna arbeta självständigt med alla de uppgifter som en lärares arbete omfattar. Progressionskartan är utgångspunkt för formulering av lärandemål i utbildningens kurser, vilket borgar för att kurserna matchar examensmålen och bidrar till progression och måluppfyllelse i utbildningen som helhet.

I utbildningens kurser, inkl alla kurser i svenska tillämpas en tregradig betygsskala (U, G, VG) För att öka transparensen i bedömningarna och skapa förutsättningar för likvärdig bedömning presenteras betygskriterierna i studiehandledningen, vid kursintroduktionerna och i samband med examination. För att skapa samsyn vid bedömning diskuterar lärarna betygskriterierna och kalibrerar bedömningarna.

Exempel på lärandemål i Svenska 31-52,5 hp, delkurs 2 Litteraturredaktik:

- Redogöra för litteraturredaktiska teorier, beskriva hur litteraturredaktiska teorier kan omsättas i skolans praktik och utifrån olika perspektiv analysera och tolka skönlitterära och multimodala texter

Exempel på betygskriterier:

För betyget G: Den studerande redogör klart och tydligt för de litteraturredaktiska teorier som efterfrågas och beskriver hur dessa kan omsättas i skolans praktik utifrån vad som efterfrågas i tentamensfrågorna. Den studerande analyserar och tolkar skönlitterära och multimodala texter och använder i analysen relevanta analysbegrepp. Svaren är författade på ett i huvudsak korrekt språk.

För betyget VG: Kraven för betyget G uppfylls. Studenten tar därtill utgångspunkt i kurslitteraturen för ett fördjupat, självständigt, problematiserande och underbyggt resonemang omkring varje fråga. Språket är korrekt och anpassat till den aktuella uppgiften.

Integration är en av utbildningens bärande principer. Såväl studiegång som enskilda kurser utgår ifrån att UK, ämne, ämnesdidaktik och VFU ska ses som en helhet och att de mål som studenterna ska uppnå uttrycker en helhetssyn på yrket. Det är därför viktigt att följande redovisning av måluppfyllelse i ämnet svenska läses i relation till UK och avslutande VFU-rapporten (del 1). Det är de båda rapporterna tillsammans som ger en bild av utbildningen som helhet. I UK-rapporten, under rubriken Beskrivning, ges en översikt över hur Ämneslärarprogrammet har utformats och exempelstudiegångar illustreras. I tabellen nedan ges en översikt över de ingående kurserna i svenskämnet. Tabellen tydliggör vidare kursernas progressionsnivåer (G1-AV) och skillnader mellan 7-9 och Gy.

Tabell 1 Innehåll i respektive kurs inom ämnet svenska

Nivå	Kurs	Innehåll	Inriktning
G1, G2	Svenska 1-30 hp	- Grammatik - Språkhistoria - Språksociologi (språklig variation)	- Litteraturhistoria - Grundläggande litteraturteori - Litterär textanalys
G2, G3	Svenska 31-52,5 hp	- Textanalys - Litteraturredaktik - Retorik	- Styrdokument - Multimodala texter
G2, G3	VFU 52,5-60 hp	Planera, genomföra, utvärdera undervisning i svenska	7-9, GY

G3	Svenska 61-90 hp	- Litteraturvetenskapliga teorier och metoder - Litteraturvetenskaplig analys och tolkning - Funktionell textanalys	- Fonetik - Läs- och skrivsvårigheter - Kursplaner	GY, 7-9 som skriver examensarbete i samhällskunskap
AV	Svenska 61-75 hp	- Litteraturvetenskapliga teorier och metoder	- Litteraturvetenskaplig analys och tolkning	7-9 med kombinationen samhällskunskap
G3	Examensarbete inom svenska (forskningskonsumtion)	Litteraturstudie inom svenskämnet didaktik		7-9, GY
AV	Svenska 91-97,5	- Multimodalitet		GY
AV	Examensarbete inom svenska (forskningsproduktion)	Empirisk undersökning inom svenskämnet didaktik		7-9, GY
AV	Svenska 98-127,5 hp	- Litteraturvetenskapliga teorier och metoder - Skrivandets konst/genrer	- Tematisk eller historisk fördjupning - Uppsats	GY med kombinationen samhällskunskap och som skriver examensarbete i sh.

Ämneslärarna GY och 7-9 läser gemensamt kurserna Svenska 1-30 hp och 31-60 hp. Dessa ligger på grundläggande nivå (upp till G3). På G1-nivå, vilket i detta fall motsvarar studenternas första termin med svenska, fokuseras ämneskunskaper inom de för svenskämnet relevanta ämnesdisciplinerna. Således etableras studenternas ämneskunskaper inom områden som språkvetenskap och litteraturvetenskap, genom kurser i språk- (grammatik, språkhistoria, språklig variation) och litteraturvetenskap (litteraturhistoria, grundläggande litteraturteori, litteraturanalys). Dessa ämneskunskaper ligger sedan till grund för den fördjupning som sker på kommande nivåer, genom att ämneskunskaperna i svenska kopplas till ämnesdidaktiska teorier och genom att större krav ställs på analys- och granskningsförmåga (G2-AV). Ämnes- och ämnesdidaktiska kunskaper ligger också till grund för den VFU som äger rum samma termin som Svenska 31-52,5 hp. Progressionen leder via examensarbete 1 (forskningsöversikt) vidare fram till examensarbete 2 på avancerad nivå, där det krävs att studenten har förvärvat *fördjupade kunskaper* om området och *fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete* inom svenskämnesdidaktik för att kunna ta ett stort eget ansvar för att genomföra uppsatsen. Under samtliga terminer stöttas studenternas deras lärande genom att undervisningsaktiviteter och examinationsformer varierar. Under den första terminen förekommer fler salstentamina, vilket är en mer styrd form av examination, för att sedan successivt ersättas med hemtentamen och andra fördjupningsuppgifter allteftersom studenterna blir mer erfarna och därmed mer självständiga. Även muntliga examinationsmoment ingår, såsom exempelvis en muntlig presentation av en prosaanalys under den första terminen och muntliga redovisningar av didaktiska fördjupningar och litteraturanalyser på G2-, G3- och AV-nivå.

Genom att lärare som undervisar på kurserna också forskar finns det en tydlig brygga mellan aktuella forskningsrön och undervisningen (se Utbildningsmiljö). Att lärarna själva är engagerade i forskning innebär inte enbart att de har resultat från egna studier att presentera utan också att de håller sig à jour med aktuell forskning inom svenskämnet didaktik, litteraturvetenskap och språkvetenskap, något som är relevant för att stötta studenternas lärande.

I samtliga svenskkurser arbetar vi med ett flöde av föreläsningar, icke lärarledda seminarier (ILS) och seminarier. Föreläsningarna bidrar till att presentera och förklara det teoretiska ämnesinnehållet. Vid de icke lärarledda seminarierna arbetar studenterna i fördefinierade studiegrupper om 4-6 studenter med att fördjupa det ämnesinnehåll som presenterats vid föreläsningen och med att förbereda seminariet. Dessa utgör ett viktigt komplement till den lärarledda undervisningen. Icke lärarledda seminarier tillkom som ett led i arbetet med att stötta studenterna i deras lärande och bygger på kollegialt samarbete. Studenterna träffas i studiegrupperna och arbetar med uppgifter som läraren tillhandahåller. Träffarna är schemalagda, dels för att markera deras betydelse, dels för att säkerställa aktivt deltagande från alla studenter. Vi ser dessa seminarier som mycket viktiga för studenternas lärande och ser att de är till stor hjälp för deras utveckling, eftersom de får möjlighet att bearbeta kurslitteraturen i ett kollegialt lärande och självständigt formulera tankar och frågeställningar rörande kursinnehållet. Det traditionella lärarledda seminariet, som består av grupper om 20-25 studenter, följer sedan upp studenternas ILS-arbete. Här ges

mycket utrymme för diskussion och reflektion. Lärandeaktiviteterna är ändamålsenliga genom att de kombinerar ämnesfördjupning med styrda övningar och uppföljande seminarier. På detta sätt är samtliga kurser uppbyggda.

Likheter och skillnader 7-9 och GY

Föreläsningarna och kurslitteraturen är i stort sett gemensamma för 7-9 och GY. Kursinnehållet i de ämnesteoretiska kurserna gör ingen skillnad på Gy och 7-9, utan innehållet är gemensamt för båda inriktningarna. Några moment i de gemensamma kurserna är dock specifika för respektive inriktning. Ett exempel är momentet bedömning av elevtexter där både 7-9 och GY är specifikt inriktade på sitt verksamhetsområde. Studenterna har också särskilt riktade uppgifter i de olika kurserna där de bland annat studerar kursplaner, och läser forskningsrelaterad litteratur som har sin grund i respektive verksamhetsområde. Seminariegrupperna organiseras med 7-9-studenter i en seminariegrupp och GY-studenter i en annan. Ämneslärarprogrammet med inriktning mot GY innehåller fler fördjupningskurser i svenska än utbildningen mot ämneslärare 7-9 (se tabellen ovan). Dessa kurser är specifikt inriktade på gymnasiet avseende didaktik och metodik och det ämnesteoretiska innehållet. Den forskningsbaserade kurslitteraturen är specifikt vald för gymnasiet. De 7-9-studenter som har kombinationen svenska och samhällskunskap läser även en gemensam kurs på 15 hp, svenska 61-75 hp och de med motsvarande kombination som gör sitt examensarbete i samhällskunskap läser även 76-90 hp, med GY.

Examensarbetet är också specifikt inriktat mot 7-9 respektive Gy. När 7-9 läser kursen examensarbete 1 anpassas kursupplägget till det faktum att 7-9-studenterna generellt har mindre ämnesteorier med sig än vad Gy-studenterna har eftersom Gy-studenterna vid tidpunkten för examensarbete 1 har läst fördjupningen (61-90 hp) (se vidare KF2). Gy-studenterna läser anpassad litteratur med mer fokus på vetenskapsteori och metod eftersom de har läst fördjupningskurserna där det ingår, och vi därmed kan förvänta oss att de har dessa kunskaper med sig in i skrivandet av examensarbetet. Under ämnes-VFU:n möter studenterna lärare/handledare med specifik kompetens för 7-9 respektive GY. Givetvis ska studenterna utgå från respektive inriktnings styrdokument i planeringen, genomförandet och utvärderingen av sin undervisning samt i bedömningen av elevernas kunskaper. I en examinerande uppgift relaterad till VFU gör studenterna också ett för inriktningen anpassat urval avseende läsning av skönlitterära texter och skrivande.

Disposition av måluppfyllelseavsnitten

Redovisning och analys av måluppfyllelse under respektive examensmål är, med vissa undantag, upplagd på följande sätt:

- Den första tabellen under respektive examensmål med tillhörande analys redovisar, genom ett urval av kurser (och lärandemål), hur *ämnet som helhet* ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet.
- Den andra tabellen med tillhörande analys visar sedan hur *enskild kurs/del av kurs* är uppbyggd för att skapa konstruktiv länkning (alignment) och ge förutsättningar för studenten att nå de specifika lärandemål som svarar mot examensmålet.
- Den eller de kurser som analyseras i den andra tabellen, och som är kopplade till examensmålet, används sedan för att ge konkreta exempel på vad som är *specifikt för 7-9 respektive Gy*.

Denna disposition används i syfte att göra redovisning och analys så konkret och utbildningsnära som möjligt. Examensmålen förkortas enligt följande: KF1, KF2, FF1, FF2, FF3, och VF.

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål KF1

KF1 För ämneslärarexamen med **inriktning mot arbete i årskurs 7–9** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl överblick över ämnesstudiernas huvudområde som fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

KF1 För ämneslärarexamen med **inriktning mot arbete i gymnasieskolan** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Nedan exemplifieras hur kurser i ämne, ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU som helhet ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet KF1. Tabell 2 visar ett urval av mål som behandlar examensmål KF1.

Tabell 2 Exempel på ämnes- och VFU-kurser som behandlar examensmålet KF1

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Svenska 1-30 hp	- redogöra för svenska språkets grammatiska struktur på olika nivåer genom användning av relevanta språkvetenskapliga begrepp	G1
	- redogöra för språkförhållanden i Sverige och Norden avseende språklagstiftning, dialekter, minoritetsspråk och grannspråk	
	- redogöra för i huvudsak den västerländska litteraturens utveckling från äldsta tid till idag	
	- redogöra för och använda grundläggande litteraturteoretiska begrepp och perspektiv	
	- utifrån olika perspektiv <i>analysera och tolka</i> litterära texter från skilda tider och i olika genrer	
Svenska VFU	- omsätta ämnes- och ämnesdidaktiska kunskaper i undervisningen	G2
Svenska 31-52,5 hp	- utföra textanalys av olika typer av brukstexter	
	- redogöra för teorier om och tillämpa metoder för skrivutveckling	
	- utifrån olika perspektiv <i>analysera och tolka</i> skönlitterära och multimodala texter	
	- göra för svenska ett <i>anpassat urval</i> som gäller läsning av skönlitteratur, sakprosa och skrivande	
Svenska 61-90 hp (GY)	- visa <i>utvecklad förmåga</i> att utifrån litteraturvetenskapliga begrepp och perspektiv <i>analysera och tolka</i> litterära texter från skilda tider och i olika genrer	G3
	- med stöd i litteraturvetenskapliga teorier om text och läsning <i>problematisera</i> didaktiska frågor inom skolämnet svenska	
	- <i>analysera och kritiskt granska</i> brukstexter av olika slag	
	- <i>tillämpa</i> teorier om textanalys på en variation av genrer och texttyper med ett didaktiskt förhållningssätt	
Examensarbete 1	- planera och genomföra ett vetenskapligt arbete i Svenska med didaktisk inriktning.	G3
	- självständigt identifiera och välja vetenskapliga texter som är relevanta för problemställningen	
	- sammanställa, jämföra och granska forskning inom området	
Examensarbete 2	- självständigt kunna planera och genomföra ett vetenskapligt arbete enligt praxis för det utbildningsvetenskapliga området med inriktning svenskämnets didaktik	AV
Svenska 91-97,5 hp (GY)	- redogöra för, <i>kritiskt granska och ta ställning till</i> teorier och frågor som rör multimodalitet med anknytning till skolan och svenskämnet	

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

I utbildningen säkerställs att studenterna får en stabil ämne-teoretisk grund och ett brett kunnande som kan relateras till ämnesdidaktiska kunskaper. Den första terminens kurser fokuserar på de ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen inom de för svenskämnet relevanta ämnesdisciplinerna. I tabellen ovan ges exempel på ämne-teoretiska moment såsom litteraturhistoria, litteraturanalys, grammatik, språkhistoria och litteraturteori. Till ämneskunskaperna hör att använda och tillämpa olika analysmodeller på olika typer av texter.

Svenska 1-30 hp lägger grunden för den fördjupning som sker kommande terminer (för redogörelse för ingående delmoment i respektive kurs, se tabellen i introduktionen till måluppfyllelseavsnittet). I kursen Svenska 31-52,5 hp fördjupas de didaktiska kunskaperna, men även ämnesteorin ingår, såsom textanalys, retorik och litteraturvetenskap. I kursen Svenska 61-90 hp återkommer fördjupande ämnesteoretiska kurser, vilka kombineras med fördjupade didaktiska studier.

Tabellen ovan visar att de första kursernas krav på redogörelser fördjupas genom större krav på analytisk förmåga ju längre in i utbildningen man kommer. Redan på G1-nivå startas den analytiska processen där redogöra, beskriva, analysera och granska ingår. Förmågan till analys tränas framför allt genom analys av skönlitterära texter. För varje nytt ämnesinnehåll går studenterna igenom hela den analytiska processen, som handlar om att beskriva, redogöra för, analysera och kritiskt granska. I Svenska 1-30 hp arbetar studenterna exempelvis med enkel analys av prosa, lyrik och dramatik. I Svenska 61-90 hp går man sedan vidare och analyserar litterära texter ur litteraturteoretiska perspektiv, som exempelvis litteratursociologiskt perspektiv eller genusperspektiv. Progressionen pågår fram till examensarbete 2 på avancerad nivå, där det krävs att studenten har förvärvat fördjupade kunskaper om området och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete för att kunna ta ett stort eget ansvar för att genomföra uppsatsarbetet. I tabell 3 ges ett exempel på ett lärandemål i en kurs som visar hur ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen bearbetas och fördjupas samtidigt som studenterna får en överblick över svenskämnet.

Tabell 3 Exempel på hur en ämneskurs utformas och genomförs för att stödja examensmålet KF1

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
Svenska 31-52,5 hp	Utföra textanalys av olika typer av brukstexter	<p>Föreläsningar (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är text? - Skrivhandlingar i texter - Tekniker för textframställning - Analys av instruktioner och uppgifter - Sakprosaläsning och skrivande - Textanalytiskt perspektiv på elevtexter <p>Workshop (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eget skrivande i olika genrer - Bedömning och analys av elevtexter 	<p>Seminarier (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identifiera textaktiviteter - Retorisk analys av läromedelstexter - Uppgiftsinstruktioner - Analys och arbete med argumenterande texter <p>Icke lärarledda seminarier (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brukstextanalys i praktiken - Analys och omskrivning av läromedelstext - Att skriva och följa skriftlig instruktion 	<p>Hemtentamen</p> <p>Hemtentamen som prövar analys av läromedelstext, textanalytiska begrepp och analys och bearbetning av instruktionstext. Textanalys som verktyg för bedömning.</p>

Det kursmoment som exemplifieras i tabellen ovan möter studenterna i inledningen av sin andra termin med svenska. De har således en ämnesmässig grund med sig från Svenska 1-30 hp. Det mål som beskrivs innebär både en fördjupning av studenternas ämneskunskap inom området språkvetenskap/lingvistik och en didaktisk tillämpning av dessa kunskaper genom att textanalyskunskaperna används till analys av olika sorters brukstexter, exempelvis läromedelstexter. Därigenom fördjupas deras kunskaper om ett specifikt ämnesområde av relevans för yrkesutövningen, vilket också relateras till aktuell forskning genom den forskningsbaserade kurslitteraturen.

Lärandeaktiviteterna följer det mönster som beskrivs ovan (föreläsning, ILS, seminarium). Därtill ingår två workshops i kursmomentet, vilka bygger på studenternas egen aktivitet genom att de både får prova på att skriva själva och genom att de aktivt arbetar med analys och värdering av autentiska texter. Därigenom arbetar de med att fördjupa sina kunskaper inom textanalys. Hemtentamen som avslutar området prövar såväl teoretiska (ämnesrelaterade och didaktiska) som praktiska kunskaper. Ett exempel på en fråga i hemtentamen är "Hur kan man med textanalytiska begrepp beskriva hur en effektiv och välskriven text är gjord? Använd relevanta begrepp från "Hellspong/Ledin och Reichenberg". Genom denna fråga prövas i vilken utsträckning studenten förstår hur texter är uppbyggda samt deras förmåga att analysera texter, det vill säga fördjupade ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Alla studenter som läser med inriktning 7-9 är samlade i samma seminariegrupp, vilket innebär att specifika frågor som rör detta stadium kan behandlas. Under termin 2 (31-60 hp) är kurslitteraturen i viss

mån anpassad så att studenterna inom 7-9-inriktningen läser artiklar som specifikt berör aktuellt verksamhetsområde (se även introduktionen ovan). Styrdokumentet för 7-9 studeras.

Specifikt för gymnasieskolan

Vad gäller examensmålet KF 1 fördjupas GY-studenternas ämneskunskaper ytterligare på G3-nivån genom att kurserna där bygger vidare på såväl ämnes- som didaktiska kunskaper (se tabell 4 nedan för exempel). Styrdokumentet för GY studeras.

Tabell 4 Exempel på hur ämneskurser för inriktningen GY utformas och genomförs för att stödja examensmålet KF 1

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet		Examination
Svenska 61-90 hp	Visa utvecklad förmåga att utifrån litteraturvetenskapliga begrepp och perspektiv analysera och tolka litterära texter från skilda tider och i olika genrer	Föreläsningar (7) - Att tolka litteratur - Text, läsare och författare - Text, kontext och komparation - Text och samhälle. - Text och genus - Text och etnicitet - Text och natur	Seminarier (6) - Att tolka litteratur - Text, läsare och författare - Text, kontext och komparation - Text och samhälle. Text och genus - Text och etnicitet - Text och natur	Hemtentamen Litteraturanalytiska begrepp och praktisk tillämpning (litterär analys ur olika perspektiv). Litteraturteorier.
		Icke lärarledda seminarier (4) Tolkning av skönlitterära texter ur olika perspektiv (ex. genus, ekokritik, litteratursociologi, komparativ).		

Tabell 4 illustrerar ett mål som väsentligt fördjupar studenternas ämneskunskaper inom det litteraturvetenskapliga området genom att Gy-studenterna får möta olika litteraturteoretiska perspektiv. Detta bidrar till deras breda kunnande inom en aspekt av ämnesstudiernas huvudområde – litteraturvetenskap – och väsentligt fördjupade kunskaper inom det samma. Kursen läses under den tredje ämnesterminen. De litteraturteoretiska perspektiven relateras också till en didaktisk kompetens genom att studenterna i seminarier och vid examinationen, utöver att analysera texter ur litteraturteoretiska perspektiv också ska fördjupa reflektionen över en didaktisk tillämpning av teorierna. Därmed stödjer kursen progressionen från de två tidigare terminerna i svenska och de kunskaper som studenterna har förvärvat där fördjupas. Tabell 3 visar att det finns en länkning mellan mål, kursinnehåll och examination genom att föreläsningar och seminarier är tätt kopplade till målen och genom att studenterna i de icke lärarledda seminarierna praktiskt övar den litteraturvetenskapliga analysen och kopplar den till ett didaktiskt perspektiv. I seminarierna följs föreläsningarna och studenternas eget arbete med litteraturteoretiska moment upp. Analysen av ämneskurserna i svenska visar att bedömningsgrunden uppfylls genom att studenterna ges möjlighet att såväl fördjupa sina ämneskunskaper som att koppla samman dem med ämnesdidaktiska kunskaper. Det finns tydliga lärandemål som stödjer examensmål KF1 och de genomsyrar samtliga svenskkurser. Examinationsformerna är, sett över hela utbildningen, varierade och såväl muntliga som skriftliga.

Utvecklingsområden

Svenskkurserna 1-30 och 31-52,5 hp har nyligen omarbetats (se vidare nedan) som en direkt konsekvens av studenternas utvärderingar. Utvecklingsarbetets mål har varit att stärka och renodla ämnesinnehållet samt tydliggöra progressionen avseende både ämnesinnehåll och ämnesdidaktik. Exempelvis har språkhistorie- och språksociologikursen flyttats till Svenska 1-30 hp, för att därigenom samla de grundläggande kurserna och skapa en stabil grund för studentens ämneskunskaper i svenska. Den vetenskapliga förankringen gällande kursinnehåll som rör retorik och muntlighet har dessutom förstärkts. Uppföljning kommer att ske under 2019 i samband med ämnesråd (se Uppföljning...).

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål KF2

KF2 Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Nedan exemplifieras hur kurser i ämnet, ämnesdidaktik och VFU som helhet ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet KF2. Tabell 5 visar ett urval av mål som behandlar målet.

Tabell 5 Exempel på ämnes- och VFU-kurser som behandlar examensmålet KF 2

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Svenska 1-30 hp	- redogöra för centrala begrepp och teorier avseende barns och ungdomars språkutveckling	G1
Svenska 31-52,5 hp	- redogöra för teorier om och tillämpa metoder för skrivutveckling	G2
	- redogöra för litteraturredidaktiska teorier	
	- skriva vetenskaplig text med korrekt språk och formalia	
Svenska 61-90 hp	- tillämpa den vetenskapliga retorikens grunder i egen skriftlig produktion	G3
	- redogöra för några centrala litteraturvetenskapliga teorier och metoder	
	- tillämpa teorier om textanalys på en variation av genrer och texttyper med ett didaktiskt förhållningssätt	
Examensarbete 1 forskningskonsumtion	- med stöd i litteraturvetenskapliga teorier om text och läsning problematisera didaktiska frågor inom skolämnet svenska	G3
	- planera och genomföra ett vetenskapligt arbete i svenska med didaktisk inriktning	
Svenska 91-97,5 hp	- sammanställa, jämföra och granska forskning inom området	AV
	- Redovisa resultat av fördjupade studier inom multimodala områden relevant för undervisning och lärande i svenska	
Examensarbete 2 forskningsproduktion	- självständigt kunna planera och genomföra ett vetenskapligt arbete enligt praxis för det utbildningsvetenskapliga området med inriktning mot svenskämnets didaktik	AV
	- Kunna välja och argumentera för lämpliga metoder för insamling och analys av data	

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Tabellen visar att kurserna i svenska successivt ökar graden av vetenskaplighet och självständighet för att säkerställa att studenterna når målet KF 2. Under de första kurserna handlar det om att etablera en begreppsapparat inom de olika delarna av svenskämnet och svenskämnets didaktik. I efterföljande kurser förutsätts studenterna kunna tillämpa denna begreppsapparat på ett mer självständigt sätt. Genom att examinationerna ställer krav på ökad självständighet stödjer de progressionen i hur examensmålet uppnås. Högre krav ställs ju längre in i utbildningen man kommer, vilket innebär att hänsyn tas till studenternas förutsättningar ju mer erfarna de blir som studenter och ju mer vana de blir vid att hantera vetenskapliga texter och egna vetenskapliga undersökningar.

Även om det aktuella målet i högst grad kommer till uttryck i examensarbetskurserna säkerställs genom den progression som beskrivits ovan att studenterna successivt skolas in i ett vetenskapligt förhållningssätt. Relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behandlas under hela

utbildningen, i seminarier och föreläsningar genom att forskning relateras till lärarens och studenternas egna yrkeserfarenheter som lärare/blivande lärare. Den kurslitteratur som används bygger också på dessa två grunder. Genom examinationerna, som är varierade genom alla svenskkurser, får studenterna möjlighet att visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen. Examinationerna innehåller successivt mer utmanande frågor som prövar hur studenterna kan göra överföringar mellan forskningsbaserad kurslitteratur och den praktiska yrkesutövningen. Stor vikt läggs vid deras förmåga att reflektera över relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet. En tentamensfråga kan exempelvis lyda:

1) *Berge och Thygesen (kap. 3 i Bedömning i svenskämnet och Parmenius Swärd i del 2 "Läsa och skriva texter av vetenskaplig karaktär") talar om skrivhandlingar. Hellspong & Ledin talar om framställningsformer.*

a) Redogör för begreppet skrivhandling.

b) Redogör för begreppet framställningsform (Hellspong & Ledin).

c) Resonera på max en halv sida om fördelarna med att undervisa om skrivhandlingar (1 sida totalt för hela frågan).

Studenterna möter i arbetet med konsumtionsuppsatsen såväl kvalitativa som kvantitativa forskningsmetoder i de olika forskningsartiklar som de tar del av för att skriva sin uppsats. De har också möjlighet att välja metod för sitt produktionsarbete. När det gäller produktionsarbetet läggs ett stort fokus på vetenskapliga metoder och klassrumsnära forskning, vilka studenterna tidigare möter i UK8 (se del 1). Inom svenskämnet försöker vi dock att få studenterna att i högre uträkning använda de vedertagna analysmetoderna inom respektive ämnesområde, vilket också de olika kurserna i svenska förbereder dem för. I tabell 6 exemplifieras hur enskilda kurser är upplagda för att främja studentens lärande i relation till KF2.

Tabell 6 Exempel på hur ämneskurser för 7-9 och GY utformas och genomförs för att stödja examensmålet KF2

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet		Examination
Examensarbete 1 Forskningskonsumerande	- Planera och genomföra ett vetenskapligt arbete i svenska med didaktisk inriktning	Föreläsningar (4) - Vad är ett konsumtionsarbete? - Den vetenskapliga textens karaktär - Stycket och styckets struktur - Skriva för läsaren	Grupphandledning (5) - Studenternas frågor i anslutning till föreläsningar och det egna arbetet (2) - Övningsframläggning av litteratursammanställning - Opponent- och respondentskap - Litteratursök (i samarbete med biblioteket) Individuell handledning	Framläggningsseminarium Författaren presenterar sitt arbete som sedan ventileras av opponent och seminariedeltagare samt examinator.
Examensarbete 2 Forskningsproduktion	- självständigt kunna planera och genomföra ett vetenskapligt arbete enligt praxis för det utbildningsvetenskapliga området med inriktning mot svenskämnets didaktik - Kunna välja och argumentera för lämpliga metoder för insamling och analys av data	Självständigt arbete Litteratursökning, undersökning och skrivande	Seminarium (1) Studenternas frågor, ämnesformuleringar, metodfrågor och PM-skrivande inför första handledningsmötet Individuell handledning	Framläggningsseminarium Författaren presenterar sitt arbete som sedan ventileras av opponent och seminariedeltagare samt examinator.

Tabellen ovan visar hur examensarbete 1 i svenska har lagts upp i syfte att stödja studenternas lärande för att de ska nå examensmålet KF2. Vi har valt att lyfta fram ett mål från konsumtionsarbetet för att visa hur vi genom att lägga upp arbetet som en reguljär kurs stöttar studenterna i att skriva sitt första examensarbete. I kursen ingår fyra föreläsningar som lägger grunden för studenternas förståelse för vad ett forskningskonsumerande arbete är. Vissa av föreläsningarna är förinspelade så att vi arbetar med "flipped classroom" och utifrån de frågor som väckts vid föreläsningarna genomförs seminarier i form av grupphandledning.

Utöver genomförandet av examensarbetet ingår även en kursuppgift, i vilken studenterna får en litteraturlista med obligatorisk vetenskaplig litteratur som de ska läsa och skriva en sammanställning av. I sammanställningen ska studenterna redogöra för och diskutera de olika teoriernas och metodernas för- och nackdelar. Detta är en lärandeaktivitet som stödjer deras lärande och progression mot att skriva ett självständigt arbete och som låter dem visa fördjupad kunskap om vetenskapsteoretiska aspekter och om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Genom att dessa sammanställningar också seminariebehandlas tränas studenterna i att dels presentera, dels opponera på ett arbete vilket också stödjer deras lärande fram emot examinationen.

Genom att konsumtionsarbetet är en sammanställning av forskning ger det studenterna ytterligare möjlighet att visa fördjupad kunskap om kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder, vilka de möter i den forskning de sammanställer. Examinationen av konsumtionsarbetet är tänkt att stödja progressionen fram mot framläggningen av produktionsarbetet. Vi har valt en modell där skribenterna i seminariebehandlingen av konsumtionsarbetet själva presenterar sitt arbete inledningsvis. Syftet med det är att de ska träna på att syntetisera och lyfta fram det de själva anser vara viktigast. Därefter tar opponentera vid. Vi har av erfarenhet märkt att just opponering är svårt och därför försökt hitta en modell som stöttar studenternas lärande så att de kan förhålla sig till den egna vetenskapliga processen.

Hela processen med konsumtionsarbetet är också ett led i progressionen mot ökad självständighet och målet KF2 behandlas även till stor del i examensarbete 2. När studenterna kommer dit ska de vara väl förberedda genom det systematiska arbetet med examensarbete 1. De flesta studenter följer också progressionstanken att konsumtionsarbetet ska lägga grunden för produktionsarbetet genom att de skriver om samma ämne eller tema i båda uppsatserna. I båda examensarbetena bereds studenterna möjlighet att visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen även om just den delen av målet oftast kommer starkast till uttryck i produktionsarbetet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Eftersom majoriteten av 7-9-studenterna inte läser fördjupningskursen Svenska 61-90 hp får de inom examensarbetskursen på G3-nivå arbeta med forskningsbaserade litteratur- och språkvetenskapliga artiklar samt artiklar med litteratur- och språkdidaktisk inriktning (Williams, Öhman, Holmberg, Wiksten Folkeryd). Litteraturkompendiet för 7-9 innehåller forskningsartiklar som specifikt har valts ut för att ge en fördjupning i språkvetenskap, litteraturvetenskap och didaktik, samtidigt som de visar på en bredd i olika teorier och metoder som studenterna analyserar i kursuppgiften.

Specifikt för gymnasieskolan

Eftersom Gy-studenterna är mer ämnesteoretiskt och ämnesdidaktiskt förberedda för Examensarbete 1 läggs fokus inför läsningen av de obligatoriska artiklarna på forskningsmetod och vetenskapsteori.

Utvecklingsområde

Många studenter väljer att göra intervjustudier och det vore fördelaktigt att bredda metodvariationen för att studenterna ska få bredare metodkunskaper. Vi vill därför uppmuntra studenterna att använda forskningsmetoder som deras handledare är experter på, exempelvis läromedelsanalys och dokumentanalys. Vid institutionen finns exempelvis forskning inom konversationsanalys, textanalys, feministisk litteraturteori och metod, mediebruk, svenskämnets historia, skrivforskning, begreppsutveckling inom språk och litteratur och receptionsteori. Inom dessa områden används en rad olika forskningsmetoder som vi gärna ser att studenterna prövar i högre utsträckning än idag.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF1

FF1 Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Nedan exemplifieras hur kurser i ämnet, ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU som helhet ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet FF1.

Tabell 7 Exempel på ämnes- och VFU-kurser som behandlar examensmålet FF 1

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Svenska 1-30 hp	- förklara lärarens ansvar för språkriktighet med stöd i forskningsbaserad litteratur	G1
Svenska 31-52,5 hp	- beskriva hur litteraturredidaktiska teorier kan omsättas i skolans praktik	G2
	- skriftligt och muntligt kritiskt granska och analysera egna erfarenheter från genomförd praktik	
	- redogöra för teorier om och tillämpa metoder för skrivutveckling	
Svenska VFU	- göra för svenska ett anpassat urval som gäller läsning av skönlitteratur, sakprosa och skrivande.	
Svenska 61-90 hp	- tillämpa teorier om textanalys på en variation av genrer och texttyper med ett didaktiskt förhållningssätt	G3
Svenska examensarbete 1 (forskningskonsultation)	- kritiskt granska och diskutera ett annat vetenskapligt arbete	
	- planera och genomföra ett vetenskapligt arbete i svenska med didaktisk inriktning	
	- formulera en ämnesdidaktisk problemställning som tar sin utgångspunkt i relevant forskning	
	- sammanställa, jämföra och granska forskning inom området	
	- motivera syfte, avgränsningar och perspektiv för arbetet	
	- presentera och försvara sitt vetenskapliga arbete	
Svenska examensarbete 2 (forskningsproduktion)	- självständigt kunna planera och genomföra ett vetenskapligt arbete enligt praxis för det utbildningsvetenskapliga området	AV
	- kunna identifiera och använda relevant nationell och internationell forskning som grund för formulering	
	- av en forskningsbar problemställning	
	- kunna välja och argumentera för lämpliga metoder för insamling och analys av data	
	- självständigt kunna argumentera för avgränsningar och val av perspektiv	

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Tabell 7 visar att lärandemålen successivt går mot ökad fördjupning gällande förmåga att kritiskt och självständigt reflektera över såväl egen erfarenhet som förståelse av forskningsresultat och deras koppling till den praktiska verkligheten. Tabellen visar också att det finns en progression så att kurserna går från beskrivningar och redogörelser till egen analys, syntetisering och självständig systematisering. Likaså visar målen i tabellen att erfarenheter från VFU tas tillvara i uppföljande kurs, genom att VFU-erfarenheter redovisas muntligt och skriftligt, vilket bidrar till länken mellan kurser och till att den egna och andras (t.ex. VFU-handledarens) erfarenheter tas tillvara. Examensarbetskurserna utgör det slutgiltiga kvittot på att studenterna uppnått examensmålet eftersom studenterna där får möjlighet att uppvisa just

fördjupade kunskaper inom området svenskämnesdidaktik och relatera en egen undersökning till aktuell forskning. Som nämnts ovan i KF2 finns en tydlig progression också mellan de två examensarbetena, där det första handlar om att systematisera och tillvarata tidigare forskning, medan det andra också ställer krav på ökad självständighet och en hållbar metod för undersökning av ett relevant ämnesdidaktiskt område. Studenternas eget bidrag till kunskapsutvecklingen sker dels genom examensarbetskurserna, dels genom att de deltar aktivt i seminarier, i vilka studenterna bidrar till varandras kunskapsutveckling genom att diskutera kurslitteraturen och föreläsningarna. De redovisar också grupparbeten som ligger till grund för fördjupande samtal. Exemplet i tabell 8 har valts ut eftersom det målet genom undervisningen tydligt relateras till alla delar i målet FF1.

Tabell 8 Exempel på hur ämneskurser utformas och genomförs för att stödja examensmålet FF1

nivå	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
Svenska 31-52,5 hp	Beskriva hur litteraturdidaktiska teorier kan omsättas i skolans praktik	<p>Föreläsningar (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Centrala begrepp inom litteraturdidaktisk forskning - Litteraturundervisningens legitimeringar, - Receptionsteori (2 förel, inkl. förståelse och tolkning av skönlitterära texter). - Utmanande litteraturundervisning <p>Icke lärarledda seminarier Arbete som på olika sätt ger studenterna möjlighet att tillämpa metoder för litteraturundervisning.</p>	<p>Seminarier (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - litteraturanalys - litteraturundervisningens legitimeringar - didaktiska tillämpningar av teorier - lyrik i undervisningen - litteraturen i läroboken - utmanande läsning 	<p>Hemtentamen Hemtentamen innehåller analys av skönlitterära texter ut såväl litteraturvetenskapligt som litteraturdidaktiskt perspektiv (i relation till olika teorier om läsning, förståelse och tolkning).</p>

Tabellen visar ett exempel på ett mål som är tydligt relaterat till examensmålet FF1, genom att studenterna i seminarier och i examinationen ska visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter (genom att läsa om det i kurslitteraturen och genom att diskutera egna erfarenheter) samt relevanta forskningsresultat. Examinationen synliggör studentens förmåga att göra detta genom att forskningsresultat ska relateras till den praktiska verkligheten. I kursen bearbetas de didaktiska vad, hur och varför-frågorna utifrån såväl aktuell litteraturdidaktisk forskning (i form av exempelvis forskningsartiklar från Lesesenteret i Stavanger, de undervisande lärarnas senaste publikationer och nyutgiven litteraturdidaktisk kurslitteratur) som mer "klassiska" verk på området (exempelvis Judith Langers *Litterära föreställningsvärldar*). I föreläsningarna ges en teoretisk bakgrund om exempelvis olika receptionsteorier och hur dessa använts i litteraturdidaktisk forskning, om tolkning och förståelse av skönlitterära texter och om varför vi läser skönlitterära texter i skolan. Föreläsningarnas innehåll följs sedan upp i icke lärarledda seminarier där studenternas lärande stötts genom att de gemensamt får dels bearbeta kurslitteraturen och föreläsningarnas innehåll, dels praktiskt öva olika metoder för litteraturundervisning. Om kurslitteratur och föreläsning exempelvis berör ett begrepp som lers tomrum/luckor i texten kan ILS:en handla om att analysera en skönlitterär text, identifiera och diskutera tomrummen och hur man som lärare kan arbeta för att hjälpa eleverna att fylla dem. Vid seminariet som följer tas studenternas frågor och i viss mån deras egna erfarenheter upp till en gemensam diskussion. På så sätt finns det en samstämmighet mellan lärandeaktiviteterna. I examinationen (hemtentamen) ingår att koppla samman den aktuella forskningen med såväl praktisk erfarenhet som vetenskapliga rön.

Genom att målet berör praktisk tillämpning av didaktiska teorier har studenterna många möjligheter att bidra till kunskapsutvecklingen, även om det inom kursens ram sker i liten skala och för en begränsad målgrupp (studiekamraterna). Tack vare fördjupade didaktiska reflektioner utifrån vetenskaplig litteratur läggs i denna kurs grunden för den fortsatta utvecklingen mot att bidra till kunskapsutvecklingen och verksamhetsutvecklingen, vilket sedan fördjupas och utvecklas under utbildningens gång, framför allt genom VFU (jfr tabell 12 under FF3) och examensarbetskurserna (jfr tabell 6 under KF2). På likande sätt arbetar vi inom kurserna i språkvetenskap och språkdidaktik (d.v.s. skrivande, muntlighet och analys av brukstexter).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

I kurslitteraturen ingår exempelvis Molloy's bok *Selma Lagerlöf i mångfaldens klassrum*. Studenterna som läser för att bli lärare i 7-9 läser det kapitel som handlar om undervisning i 7-9 och de noveller som behandlas i det kapitlet. Genomgående används Bommarco och Parmenius Swärds bok *Läsning, skrivande, samtal* som är inriktad mot gymnasiet, men vars innehåll enkelt anpassas till 7-9 genom att de olika exemplen diskuteras vid seminarierna och förslag ges på anpassning till 7-9. I kursen ingår också en examinerande uppgift där studenterna själva väljer vilken litteratur de vill redovisa och då ska anpassa efter inriktning.

Specifikt för gymnasieskolan

I kurslitteraturen för det aktuella momentet ingår exempelvis Molloy's bok *Selma Lagerlöf i mångfaldens klassrum*. Studenterna som läser för att bli lärare i GY läser det kapitel som handlar om undervisning i GY och romanen *Kejsarn av Portugalien* som behandlas i det kapitlet. Genomgående används Bommarco och Parmenius Swärds bok *Läsning, skrivande, samtal* som är inriktad mot gymnasiet.

Utvecklingsområde

Tidigare har studenterna fått presentera resultatet av sin konsumtionsuppsats för ett lärarkollegium på VFU-skolan. Av praktiska skäl har detta projekt legat på is under en period, men vi ser detta som ett utvecklingsområde. Planer finns därför på att återinföra att studenterna presenterar resultatet av sina undersökningar för ett kollegium för att på detta sätt bidra till skolutveckling.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF2

FF2 Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Nedan exemplifieras hur kurser i ämnet, ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU som helhet ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet FF2.

Tabell 9 Exempel på ämnes- och VFU-kurser som behandlar examensmålet FF2

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Svenska 1-30 hp	- redogöra för hur språkliga strukturer på ord- fras- och satsnivå kan tillämpas i ett språkutvecklande arbete	G1
	- redogöra för svenska språkets grammatiska struktur på olika nivåer genom användning av relevanta	
	- språkvetenskapliga begrepp	
	- utifrån olika perspektiv analysera och tolka litterära texter från skilda tider och i olika genrer	
Svenska 31-52,5 hp	- beskriva och problematisera litteraturens skiftande former och förutsättningar i relation till kulturella, teknologiska och samhällsliga förändringar	G2
	- beskriva hur litteraturredaktiska teorier kan omsättas i skolans praktik	
	- skriftligt och muntligt kritiskt granska och analysera egna erfarenheter från genomförd praktik	

	- konkretisera kurs- respektive ämnesplaners innehåll	
	- beskriva olika synsätt på bedömning och värdering av elevtexter	
	- ge exempel på och tillämpa olika muntliga framställningsformer för skönlitteratur	
VFU i Svenska	- göra för svenska ett anpassat urval som gäller läsning av skönlitteratur, sakprosa och skrivande	
	- planera ett arbetsområde avseende, litteraturläsning, läsning av sakprosa och skrivande med beaktande av skolans värdegrund	
	- genomföra och leda ett arbetsområde som inkluderar läsning, skrivande och samtal	
	- följa upp enskilda moment som avser skrivande och läsning i den egna undervisningen	
Svenska 61-90 hp	- tillämpa teorier om textanalys på en variation av genrer och texttyper med ett didaktiskt förhållningssätt	G3
	- föreslå, motivera och värdera variationer av metoder och bedömningsformer i relation till ämnets innehåll	
	- urskilja hur sociala och kognitiva faktorer påverkar undervisning och ungas lärande i svenska	
	- med stöd i litteraturvetenskapliga teorier om text och läsning problematisera didaktiska frågor inom skolämnet svenska	
Svenska 91-97,5 hp	- Redogöra för, kritiskt granska och ta ställning till teorier och frågor som rör multimodalitet med anknytning till skolan och svenskämnet	AV
	- Redovisa resultat av fördjupade studier inom multimodala områden relevant för undervisning och lärande i svenska	

Tabellen visar att kurserna i svenska successivt ökar graden av tillämpning av sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande för att nå målet FF2.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Under de första kurserna handlar det om att etablera grundläggande begrepp som tillämpas enkelt i t.ex. case-övningar. Studenterna reflekterar också över s.k. transformationsproblematik, det vill säga vad av det teoretiska innehållet som är lämpligt att transformera till undervisning i svenska i Gy eller 7-9. I de olika delkurserna fram till VFU utmanas till exempel studenternas förmåga att planera rimligt lektionsinnehåll genom att använda den ämnesteoretiska och ämnesdidaktiska kunskap de tillägnat sig. Under VFU tillämpar studenterna sina kunskaper avseende exempelvis planering och urval i praktiken. I de kurser som följer efter VFU relateras genomgående ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier till studenternas praktiska erfarenhet på lektioner och seminarier.

Studenterna ska både i kurserna i examensarbete och i fördjupningskurserna nå ökad självständighet och förmåga till kritisk granskning av svenskämnets styrdokument och innehåll. De ska också på ett självständigt sätt planera, leda och genomföra lektioner med ett visst mått av kritiskt förhållningssätt. Högre krav ställs således ju längre in i utbildningen man kommer. Framför allt visas förmågan att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik i VFU-kurserna, men även i de andra kurserna strävar vi efter att studenterna ska visa förmåga till denna tillämpning. Analysen visar att lärandemålen stödjer målen för FF2.

Styrkan i ämnet svenska är integreringen av ämnesteorier och ämnesdidaktik, vilket säkerställs av lärare med både vetenskapliga ämnesteoretiska kunskaper i ämne och ämnesdidaktik, samt yrkeserfarenhet som lärare i ungdomsskolan. Lärandemålen i tabellen visar att det finns en tydlig progressionslinje mellan kursmålen i grundkurserna, vidare mot VFU, fördjupningskurserna och mot examensarbetena. Ett VFU-mål som visar länken mellan universitetsförlagd utbildning och VFU analyseras under FF3 och därför har vi i tabell 10 nedan valt att lyfta fram ett mål som visar hur vi i andra kurser, där det kanske inte är lika uppenbart, arbetar för att uppnå målet FF2.

Tabell 10 Exempel på hur ämneskurser som samläses utformas och genomförs för att stödja examensmålet FF2

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination
Svenska 31-	beskriva olika synsätt på bedömning och värdering av elevtexter	Föreläsningar (4) - Textanalys - Instruktioner och uppgifter - Skrivundervisning - Bedömning	Seminarier (2) - Analys av instruktioner och uppgifter - Bedömning av elevtexter
			Hemtentamen (del av) Redogörelse för och problematisering av

	<p>ILS, icke lärarlett seminarium (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Att skriva och ge respons på skrivuppgifter (2) - Diskutera problem och möjligheter vid bedömning av elevtexter med stöd i kurslitteraturen. 	<p>modeller för respons och bedömning.</p>
--	--	--

Exemplet i tabell 10 visar hur målet FF2 säkerställs i fråga om bedömning av elevtexter. Exemplet visar hur bedömningsmetodik sätts in i ett större sammanhang av förmåga till analys av texter och hur studenterna därigenom får möjlighet att visa förmåga att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik under överinseende av lärare. Föreläsningar och seminarier om analys och bedömning, ger en god grund för att nå färdighet och förmåga avseende den ämnesdidaktik som rör bedömning i svenskämnet med inriktning på elevernas texter. Studenterna får öva på autentiska elevtexter, vilka sedan diskuteras, under handledning av lärare, vid de lärarledda seminarier. Studenterna får också träna på att skriva instruktioner vilka sedan analyseras och diskuteras för att studenterna ska få insikt i hur bedömning hänger samman med vilken uppgift som ges till eleverna. Fokus läggs således på validitet och reliabilitet avseende instruktioner och bedömning. Målet examineras genom att studenterna i hemtentamen redogör för modeller för bedömning av elevtexter och därigenom visar förmåga att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik för ett specifikt område inom svenskämnet. Vi menar att det inte enbart är i VFU-kurserna som denna förmåga tränas och uppvisas, utan strävar efter att genom hela svenskämnesutbildningen bidra till att målet uppfylls. Momentet bygger vidare på de kunskaper om kunskapsbedömning som studenterna har förvärvat i UK 3 (se FF1, del 1).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

I exemplet ovan med bedömningsmetodik bildar 7-9 en grupp. De arbetar med autentiska elevtexter under ledning av kursmentor som har aktuell erfarenhet från 7-9. De läser bedömningslitteratur för svenska 7-9 och arbetar självständigt i mindre grupper med enbart 7-9 (svenska) med att göra egna uppgifter särskilt riktade mot 7-9, som de sedan skriver och ger respons på. examensarbetskurserna för ämneslärarna är inriktade mot området svenska med didaktisk inriktning och 7-9 skriver sina arbeten inriktade mot sitt verksamhetsområde. För att få mer fördjupning studeras obligatoriska artiklar som rör områdets ämnesdidaktik och metodik (se analys av tabell ovan).

Specifikt för gymnasieskolan

I fördjupningskurserna för GY integreras och fördjupas de ämnesdidaktiska och metodiska momenten ytterligare. Som exempel kan nämnas att i kursen Svenska 61-90 hp görs fördjupade studier avseende bedömning och betygssättning, samt anpassningar för äldre elever i läs- och skrivsvårigheter. Studenterna läser och granskar ämnesdidaktiska avhandlingar och forskningsartiklar avseende bedömning och annan ämnesdidaktik som kritisk analys och skrivutveckling, litteraturstudier med didaktisk inriktning t.ex. "texter i dialog". I Svenska 91-97,5 läggs fokus på ämnesdidaktik och metodik som rör digitalisering och multimodalitet. Examensarbetena är också riktade mot området svenska med didaktisk inriktning.

Utvecklingsområde

Ett utvecklingsområde är att i ännu högre grad välja kurslitteratur och forskningslitteratur som är mer specifik för verksamhetsområde 7-9. Den forskning som bedrivs vid institutionen inom svenskämnesdidaktik är främst inriktad mot gymnasieskolan, vilket vi kompenserar för genom aktivt deltagande i olika ämnesdidaktiska nätverk, där forskning delas och genom att vi är uppdaterade på aktuell forskning med inriktning mot grundskolans 7-9. På senare år har vi t ex använt oss av Tengberg och Olin-Schellers studie *Läsa mellan raderna*, Wiksten-Folkeryds och af Geijerstams forskning om det språkliga i elevtexter och aktuell norsk litteraturredidaktisk forskning med inriktning på dessa årskurser. Ett utvecklingsområde är att inrikta ett kommande forskningsprojekt mot 7-9.

Ett utvecklingsarbete finansierat av Styrelsen för Utbildningsvetenskap pågår, och har som främsta syfte att stärka inslagen av ämnesdidaktik som rör elever med svenska som andraspråk (nyanländas lärande).

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF3

FF3 Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Nedan exemplifieras hur kurser i ämnet, ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU som helhet ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet FF3.

Tabell 11 Exempel på ämnes- och VFU-kurser som behandlar examensmålet FF3

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Svenska 1-30 hp	- förklara lärarens ansvar för språkriktighet	G1
Svenska 31-52,5 hp	- beskriva hur litteraturredaktiska teorier kan omsättas i skolans praktik	G2
	- skriftligt och muntligt kritiskt granska och analysera egna erfarenheter från genomförd praktik	
	- konkretisera kurs- respektive ämnesplaners innehåll	
Svenska VFU	- planera ett större eller flera arbetsområden avseende, litteraturläsning, läsning av sakprosa och skrivande med beaktande av skolans värdegrund	G3
	- anpassa undervisningen till elevers skilda förkunskaper och förutsättningar	
	- följa upp enskilda moment som avser skrivande och läsning i den egna undervisningen	
	- diskutera och föreslå bedömning av elevproducerade texter	
Svenska 61-90 hp	- genomföra och leda ett större eller flera arbetsområden som inkluderar läsning, skrivande och samtal	G3
	- med stöd i litteraturvetenskapliga teorier om text och läsning problematisera didaktiska frågor inom skolämnet svenska	
	- föreslå, motivera och värdera variationer av metoder och bedömningsformer i relation till ämnets innehåll	
Svenska 91-97,5 hp	- urskilja hur sociala och kognitiva faktorer påverkar undervisning och ungas lärande i svenska	AV
	- Redogöra för, kritiskt granska och ta ställning till teorier och frågor som rör multimodalitet med anknytning till skolan och svenskämnet	

Tabell 11 visar att redan under Svenska 1-30 diskuteras frågor av relevans för praktiken, genom att studenterna som ett första steg får reflektera över sin lärarroll i tydlig relation till ett ämnesinnehåll. Syftet med detta är att studenterna redan från början ska reflektera över hur de på bästa sätt kan stimulera varje elevs lärande och utveckling.

I Svenska 31-52,5 görs tydliga kopplingar mellan praktiska erfarenheter, forskning och teorier i avseende att stärka studenternas roll som lärare. Genom att studenterna arbetar med exempelvis att planera undervisning, leda litteratursamtal, diskutera teori och praktik utvecklas de i sin kommande undervisning och pedagogiska verksamhet så att de successivt kan stärkas i sin uppgift att stimulera och stärka eleverna i deras lärande.

I Svenska 1-30 hp och Svenska 31-52,5 hp läggs grunden för VFU. I VFU-kursen prövas särskilt tydligt studenternas förmåga att leda, planera, genomföra och utvärdera undervisning. Under VFU arbetar studenterna också konkret med sin förmåga att stimulera och utveckla eleverna i deras lärande. I VFU-kursen på G3-nivå ställs högre krav på planering och genomförande av ett större eller fler arbetsområden. Studenterna har tidigare genomfört VFU i ett annat ämne, vilket innebär att de har mer erfarenhet av att planera och genomföra undervisning.

Analysen visar en tydlig progression för utveckling av studenternas färdighet och förmåga gällande att planera, genomföra, bedöma och utföra undervisning i syfte att stimulera varje elevs lärande och utveckling. Dessa färdigheter och förmågor vidareutvecklas i UK-kurser och examineras slutligen i den avslutande VFUn (se FF2 och FF3, del 1).

I tabell 12 exemplifieras hur VFU-kursen är upplagd för att främja studentens lärande i relation till FF3.

Tabell 12 Exempel på hur ämneskurser utformas och genomförs för att stöda examensmålet FF3

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination
Svenska VFU	planera ett större eller flera arbetsområden avseende, litteraturläsning, läsning av sakprosa och skrivande med beaktande av skolans värdegrund	Föreläsningar (3) - Planering av lektioner och lektionsinnehåll - Skrivsvårigheter - Läsaren och texten II (om textval, metoder och planering)	Seminarier (2) - Redovisa och diskutera egen och andras planeringar - Uppföljning av ILS om litteratursamtal och lyrik
		ILS, Icke lärrarledda seminarier (3) - Att göra en egen planering - Att planera och hålla ett litteratursamtal - Lyrik i undervisningen	
			Examination Examination av VFU med utgångspunkt i omdömesformulär. Uppföljande VFU-seminarium.

Tabellen ovan visar ett mål som i sig hör till VFU-kursen men det förbereds under föregående kurser, i syfte att stödja studenternas progression mot ökad självreflektion i relation till sin lärarroll och den pedagogiska verksamheten. Lärandemål från de förberedande kurserna analyseras under FF1 och FF2 ovan. De har valts ut för att visa hur vi genom de olika kurserna systematiskt arbetar med studenternas förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt, i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. Genom att studenterna under den förberedande kursen både får öva praktiskt och relatera till teorier (se ovan) tränas deras förmåga att självständigt och tillsammans med andra utveckla undervisningen. Under VFU genomförs bland annat en uppgift som ska förena läsning av skönlitterär text med skrivande. Därigenom konkretiseras de tidigare kursernas innehåll. Detta följs sedan upp i nästkommande delkurs genom seminarier där studenternas erfarenheter står i centrum i avsikt att utveckla deras förmåga att planera och genomföra undervisning och bedöma och betygssätta elevers texter.

Det finns således en tydlig arbetsgång och progression som bidrar till studenternas självreflekterande förmåga, deras kritiska och självständiga förhållningssätt till svenskämnesdidaktisk forskning och teorier. Under VFU ges studenterna möjlighet att pröva teorier som de arbetat med under tidigare delkurser och kritiskt reflektera över hur de fungerar i praktiken. VFU i svenska 31-60 hp finns på två nivåer, G2 och G3 och nivån avgörs av studentens ingångsämne. På G2-nivån krävs att studenterna kan planera och genomföra ett arbetsområde, och på G3-nivån ska studenterna planera och genomföra ett större eller flera arbetsområden (se förklaring ovan).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

VFUn genomförs i grundskolans årskurs 7-9 med erfarna handledare. För de studenter som läser mot 7-9 med kombinationen svenska och samhällskunskap ges ytterligare en VFU-kurs om fyra veckor på avancerad nivå utöver den VFUn som beskrivs ovan. Kraven i den kursen är att ett helhetsansvar för att planera, leda och genomföra ett större arbetsområde. Övriga 7-9-studenter gör motsvarande i sitt tredjeämne. Studenterna gör sedan sin avslutande VFU under den sista terminen (se studiegång i Beskrivning, del 1).

Specifikt för gymnasieskolan

VFU genomförs i gymnasieskolan med erfarna handledare. I delkursen Svenska 61-90 hp får blivande gymnasielärare fördjupad kunskap i helhetsplanering, betygssättning och dokumentation av elevers kunskap.

Utvecklingsområde

Ett område är att vidareutveckla digitala och multimodala arbetssätt och redovisningsformer och bättre utnyttja de möjligheter som LiU:s lärplattform Lisam erbjuder. Vi har påbörjat det arbetet genom att studenterna får i uppgift att vid något tillfälle under VFU:n låta sig filmas. Filmerna utvärderas och diskuteras sedan i smågrupper efter VFU:n. Detta skulle kunna utvecklas genom att studenterna i sina ILS-grupper arbetar med att filma genomgångar eller samtal som de håller med sina studiekamrater. Filmerna kan laddas upp på Lisam och utgöra underlag för vidare diskussion i seminarieform och relateras till svenskämnesdidaktisk forskning och teorier i avsikt att den pedagogiska verksamheten ska utvecklas.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål VF

VF Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

I tabellen nedan ges exempel på mål från de olika svenskurserna som bidrar till att uppfylla examensmålet VF. Se även VF, del 1.

Tabell 13 Exempel på ämnes- och VFU-kurser som behandlar examensmålet VF

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Svenska 1-30 hp	- redogöra för språkförhållanden i Sverige och Norden avseende språklagstiftning, dialekter, minoritetsspråk och grannspråk	G1
	- redogöra för centrala begrepp och teorier avseende barns och ungdomars språkutveckling	
	- beskriva och problematisera litteraturens skiftande former och förutsättningar i relation till kulturella, teknologiska och samhällseliga förändringar	
Svenska 31-52,5 hp	- diskutera språklig variation och skrivutveckling i relation till genus, klass, etnicitet och kontext	G2
Svenska VFU	- interagera och kommunicera med olika elever	G3
	- visa ett ansvarsfullt beteende i skolmiljön	
	- planera ett större eller flera arbetsområden avseende, litteraturläsning, läsning av sakprosa och skrivande med beaktande av skolans värdegrund	
Svenska 61-90 hp	- urskilja hur sociala och kognitiva faktorer påverkar undervisning och ungas lärande i svenska	G3
	- med stöd i litteraturvetenskapliga teorier om text och läsning problematisera didaktiska frågor inom skolämnet svenska	

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Exemplen lyfter fram mål som specifikt kan kopplas till VF men de aspekter som finns i VF integreras i undervisningen exempelvis genom val av skönlitterära texter och genom behandlingen av dessa, där värdegrundsfrågor kommer till uttryck. Frågorna lyfts också i undervisningen och i seminarier. Samtliga kurser i svenska på ämneslärarprogrammet är i grunden utformade för att säkerställa att studenten kan göra bedömningar med stöd i vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter. Varje kurs både inom det

språkliga och det litterära området beaktar de mänskliga rättigheterna genom att texter väljes som berör dessa frågor och olika analysmetoder tillämpas på texter som berör etiska och samhällsfrågor. Exempelvis arbetar studenterna med postkoloniala och genusinriktade perspektiv på skönlitterära texter, reklamanalys utifrån synen på genus och normkritik och intersektionalitet, propagandafilmer med fokus på mänskliga rättigheter, värdegrunds- och mångfaldsfrågor. Vi använder även texter för närläsning och analys som berör hållbar utveckling, exempelvis en debattartikel om köttkonsumtion som analyseras och diskuteras (med utgångspunkt i Läslifvsmodulen Analysera och kritiskt granska).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Samma innehåll och arbetssätt för de båda inriktningarna.

Specifikt för gymnasieskolan

Samma innehåll och arbetssätt för de båda inriktningarna.

Utvecklingsområde

Ett utvecklingsarbete avseende arbete med multimodala texter, literacy och svenska som andraspråk pågår, eftersom en ny kurs på 91-105 hp-nivå startar ht 2019. Detta utvecklingsarbete motiveras av att vi vill betona vikten av språk (literacy) kopplat till värdegrundsfrågor och digitaliseringen av samhället och vikten av att förstå hur svenskundervisning varierar i ett mångfaldsperspektiv. Det är motiverat att ha dessa moment i slutet av utbildningen eftersom studenterna dels har erfarenhet av skolan genom VFU, dels har förvärvat nödvändig ämnesteoritisk och ämnesdidaktisk kunskap.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Jämställdhet vid LiU och lärarprogrammen

LiU arbetar aktivt med att integrera ett genusperspektiv i all utbildning med utgångspunkt bl.a. i en plan för jämställdhetsintegrering (Dnr LiU-2017-00543). LiU:s övergripande mål har brutits ned och specificerats i UV:s plan för Jämställdhetsintegrering (Dnr LiU-2017-1558). Den omfattar en rad åtgärder för att verka för jämställdhet i grundutbildning, t.ex. fortsatt genomlysning av utbildningsplaner, kursplaner och kurslitteratur, vidareutveckling av normkritiska perspektiv och genus som innehåll och form. Sedan 2005 finns en *genuslektor* per fakultet/område (4 st), som i sin anställning (ca 25%) arbetar med att i) öka medvetenhet och kunskap om genusperspektiv i utbildning och ii) utveckla pedagogiska modeller för bestående arbete med jämställdhets- och genusaspekter. Genuslektorn vid UV får sitt uppdrag av Styrelsen för Utbildningsvetenskap (SUV), som också följer upp arbetet och fastställer en årlig handlingsplan. I uppdraget ingår att möta, stötta och samarbeta med lärare, att samverka med studentkårer och studeranderepresentanter, och att delta i nämnder och ledningsgrupper för att förankra jämställdhetsarbetet samt att vara en resurs i planering och utvecklingsarbete. Uppdraget omfattar inte bara genusfrågor utan också andra perspektiv som ingår i arbetet för lika villkor, såsom etnicitet och funktionsvariation. En prioriterad del av uppdraget under 2018-2020 är att leda och samordna UV:s arbete med jämställdhetsintegrering, utifrån LiU:s respektive UV:s handlingsplan. Genuslektorn arbetar systematiskt med genomlysningar och uppföljningar av enskilda program och delar av program. I planen

för 2018 (Dnr LiU-2018-01417) ingår att göra en genomlysning av jämställdhetsintegrering i Ämneslärarprogrammet.

Analys av jämställdhet inom svenska i Ämneslärarprogrammet

Jämställdhetsperspektivet integreras på olika sätt i utbildningens utformning och genomförande. I beställningen av utbildningsuppdrag från SUV (se Personal), föreskrivs att perspektiven internationalisering, genus, klass och etnicitet ska beaktas vid utformning av kurserna, och att detta kan synliggöras i lärandemål, kursinnehåll, arbetsformer eller kurslitteratur (Dnr LiU-2014-00073). I samtliga kursplaner i svenska i likhet med övriga kursplaner inom utbildningen klargörs också att utbildningen ska bedrivas så att både mäns och kvinnors erfarenhet och kunskaper synliggörs och utvecklas. För att främja jämställdhetsintegrering planeras kurserna så att både män och kvinnor finns representerade bland lärarna, både som föreläsare och seminarieledare. I den bifogade lärarlistan har svenskämnet en fördelning bland lärare med 24% (7-9)/23%(GY) män och 76%/77% kvinnor. Kurslitteratur väljs så att både kvinnor och män finns representerade. Kurslitteratur behandlar frågor som kan kopplas till jämställdhet genom fokus på teorier och perspektiv som tar upp normer, hierarkier och grupprocesser. Under seminarier varierar i regel mellan mindre och större grupper för att alla studenter ska komma till tals. Gruppindelningen beaktar könsfördelning så att båda könen finns representerade i seminariegrupperna i den mån det är möjligt.

Genom att arbeta mot specifika lärandemål i kurser får studenterna utveckla sin förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten, för att när utbildning slutförs uppfylla examensmålet. Lärandemålen präglas av att studenterna ska kunna *redogöra för, beskriva, resonera kring, analysera och tolka* hur olika faktorer såsom kön och genus kan kopplas till exempelvis elevers olika förutsättningar eller den egna didaktiska ämnesundervisningen i svenska. I t.ex. Svenska 1-30 hp får studenterna ta del av och använda forskning om språklig variation och hur detta kan kopplas till socio-ekonomiska och sociala faktorer såsom kön, ålder och etnicitet. I Svenska 31-60 hp beaktas hur genus kan vara en faktor som kan kopplas till läs-och skrivproblematik. Studenterna ska också kunna tillämpa olika perspektiv i litteraturanalyser, däribland genus. Lärandemålen för VFU präglas av att studenterna ska kunna *anpassa* sin undervisning för att visa hur de beaktar, kommunicerar och förankrar ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Utbildningens kurser integrerar ett jämställdhetsperspektiv och ser till att studenterna lär sig att reflektera och agera utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I följande tabell används några av kurserna i Svenska som exempel på hur examensmålet behandlas genom lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.

Tabell 14: Exempel på hur kurser i svenska behandlar examensmålet Jämställdhet

Exempel på lärandemål	Exempel på lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Exempel på examination
Svenska 1-30 hp - redogöra för och resonera om det svenska språkets variation avseende socioekonomiska och sociala faktorer som kön, ålder och etnicitet	Föreläsningar (2) - Språksociologiska utgångspunkter - Klass, kön och identitet. Seminarium (1) - Diskussion om olika perspektiv på språksociologi och litteraturhistoria. Självständiga studier: Instudering av kurslitteratur, inkl. autentiska texter i språk- och litteraturhistoria	Skriftlig tentamen, salstentamen: Litteraturhistoria 1
VFU i svenska - anpassa undervisningen till elevers skilda förkunskaper och förutsättningar	VFU VFU ta hänsyn till och agera utifrån elevers olikheter och behov av stöd under lektioner och i skolmiljön planerat med styrdokument (ämne och värdegrund) som stöd.	Uppvisande av tillämpade didaktiska och sociala lärarförmågor
Svenska 31-52,5 hp - utifrån olika perspektiv analysera och tolka skönlitterära och multimodala texter	Föreläsningar (3) - Kursplaner och ämneshistoria - Läs- och skrivproblematik i ett genus- och etnicitetsperspektiv - Litteraturanalyser ur olika perspektiv (genus, mångfald och interkulturellt). Seminarium (2) - Litteraturanalyser ur olika perspektiv.	Textanalys, textdidaktik och Litteraturredidaktik

<p>- Uppföljning av föreläsning om läs- och skrivproblematik i ett genus- och mångfaldsperspektiv.</p> <p>Självständiga studier: inläsning av kurslitteratur, Författande av vetenskaplig rapport med förankring i vetenskapliga teorier och erfarenhetsbaserad kunskap om skrivande, litteratur och samtal. Läsning av artiklar om aktuell forskning inom etnicitets-, mångfalds- och genusaspekter i svenskämnesdidaktik.</p>	
--	--

Exemplen åskådliggör att studenterna genom varierade lärandeaktiviteter och examinationer får diskutera och bearbeta frågor om jämställdhet, genus och etnicitet i sina studier i svenska. I ämnesstudierna studeras språklig utveckling och hur detta kan kopplas till faktorer såsom kön och genus. I examinationen ska studenterna kunna diskutera hur olika faktorer däribland kön kopplas samman med språklig variation. Studenterna ska också kunna analysera och tolka olika texter utifrån bland annat genus. Genom VFU ska studenterna med utgångspunkt i styrdokument och skolans värdegrund visa att de kan anpassa sin undervisning till elevers skilda förutsättningar, något som studenterna även skall visa i examinationen. Exemplet visar att det finns samstämmighet mellan lärandemål, lärandeaktivitet och examination och att studenterna därigenom stöds i att utveckla kunskap och förmåga att lösa olika situationer där ett ställningstagande utifrån jämställdhet fordras.

Ett jämställdhetsperspektiv genomsyrar samtliga kurser i svenska exempelvis genom ett genomtänkt urval av skönlitterära texter och hur dessa behandlas i relation till genusfrågor. Kanon- och klassikerfrågor diskuteras ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. I kurserna diskuteras också forskning om pojkars och flickors läsning och skrivande och hur man som lärare kan förhålla sig till forskningsresultaten. I Svenska 1-30 hp ingår delkursen Språksociologi och språklig variation där frågor om språk och genus utgör ett innehåll.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Genomgående i kurserna i svenska beaktas det specifika för elever i åldersgruppen 13-16 år utifrån jämställdhetsperspektivet.

Specifikt för gymnasieskolan

Genomgående i kurserna i svenska beaktas det specifika för elever i åldersgruppen 16-19 år utifrån jämställdhetsperspektivet. Studenterna läser fördjupningskurser där jämställdhet behandlas.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

För en beskrivning av hur LiU, området Utbildningsvetenskap och Ämneslärarprogrammet centralt arbetar med dessa frågor, se Uppföljning..., del 1. Här beskrivs det kursnära kvalitetsarbetet i ämnet svenska. Lärarlaget arbetar ständigt med kursutveckling. Kurserna utvärderas och följs upp kontinuerligt, dels genom det centrala kursvärderingssystemet Evaluate (se Uppföljning..., del 1) och dels via kvalitativa delkursutvärderingar. Eftersom Evaluate skickas ut efter varje avslutad kurs (d.v.s. den utvärderar en hel termin i sänder) brukar en del delkursansvariga utvärdera sin delkurs i direkt anslutning till dess avslutning. Skälet till detta är att det annars kan förflyta ganska lång tid mellan delkursavslut och central utvärdering. Delkursvärderingarna utförs på olika sätt, antingen muntligt eller skriftligt. Exempelvis utvärderas delkursen Litteraturdidaktik genom att studenterna vid det sista kurstillfället får fylla i en skriftlig utvärdering på papper. Denna återkopplas sedan skriftligt till studenterna via lärplattformen Lisam. Kursvärderingarna beaktas i kvalitetsarbetet och kan leda till förändring av kurserna inför kommande terminer. Exempelvis kan kurslitteratur bytas ut. Därtill samlas vi till ämnesråd (se nedan) tre gånger/läsår och vid dessa råd finns även en studeranderepresentant med som för studenternas talan i olika frågor och som samlar in information och återkopplar till lärarna. Vid varje ämnesråd tas utvecklingsfrågor upp. Dessa frågor är direkt relaterade till studenternas utvärdering av respektive kurs och de nyligen omgjorda kurserna Svenska 1-30 hp och 31-52,5 hp utgör ett exempel på hur kursutvärderingar och arbetet i ämnesrådet leder till förändring och utveckling (se KF1).

Den kvalitativa uppföljningen av respektive kurs säkerställs genom återkommande dialog med studenterna i såväl undervisningssituationer som i ämnesråd och utökade utvärderingsmöten dit alla sistaårsstudenter inbjuds. Svenskämnet har ett tätt samarbete med programansvariga utbildningsledare för Ämneslärarprogrammet som också inbjuds till ämnesråden, i synnerhet när det gäller frågor som har med kursutveckling att göra. Därtill för varje undervisande lärare en ständig dialog med studenterna under pågående kurs, vilket kan, om synpunkterna är relevanta, leda till direkt anpassning och modifiering. Exempelvis kan vi ändra antalet sidor som ska läsas till ett visst tillfälle, ändra datum och tider för inlämningar eller lägga till föreläsningar och seminarier efter önskemål och behov och utrymme i lärarnas tjänster.

Återkoppling till relevanta intressenter

Återkoppling sker främst inom ämnesrådet, i vilket kursansvariga lärare, studeranderepresentant och kursmentor ingår, och i vilket det huvudsakliga kvalitetsarbetet med kursutveckling sker (se ovan). Återkoppling till programledningen och till UV sker dels genom programansvariga utbildningsledares deltagande i ämnesrådet, dels via de utvärderingar av de ingående kurserna i ämnet svenska som sker i samband med UVs beställningar av utbildningsuppdrag (se Personal ovan, samt Beskrivning och Uppföljning..., del 1). Åtgärder vidtagna utifrån kursvärderingarna på hel kurs delges studenterna vid kursintroduktion. I Evaluate håller en ny funktion på att skapas (ska tas i bruk 2019) som möjliggör för kursansvariga att återkoppla till de studenter som har deltagit i en kursvärdering vilka åtgärder den har resulterat i. Ett exempel på hur återkoppling till studenter som har deltagit i en delkursutvärdering kan ske, är delkursen Litteraturdidaktik inom Svenska 31-52,5 hp som utvärderas skriftligt och där studenterna sedan erbjuds ett tillfälle med muntlig uppföljning alternativt en skriftlig sammanställning med kommentarer.

Programmet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Utbildningen som helhet, och kurserna i svenska, är planerade och organiserade på ett sätt som ska möjliggöra för studenterna att få stöd för sitt lärande och genomföra utbildningen på utsatt tid. Bl.a. ges, enligt LiU:s och SUV:s riktlinjer, flera möjligheter till examination och omexamination, så att kurser kan tas igen utan alltför stort dröjsmål. Kursansvariga ansvarar för att kommunicera vilka examinerande moment som ingår i kursen och peka på de studiestöttande insatser som är möjliga att få vid sidan av kursens ordinarie lärandeaktiviteter. De examinerande momenten framgår också tydligt i kursplanen.

I samtliga svenskkurser tillhandahålls en utförlig studiehandledning. Det brukar finnas en övergripande kurshandledning där hela kursen beskrivs, och delkurshandledning där det beskrivs hur delkursen är upplagd, vilka mål som examineras och hur. Delkurshandledningarna innehåller även en lista på kurslitteratur. I delkurshandledningen ingår ett momentschema som tydligt visar studenterna vilka

moment som ingår, hur dessa hänger ihop och vilken kurslitteratur som ska läsas till respektive tillfälle. Studiehandledningen går noggrant igenom av kursansvarig vid kursstart och de olika delkurshandledningarna presenteras av delkursansvariga.

I svenskämnet strävar lärarna efter att i mån av tid stötta studenterna. Studenterna erbjuds vid särskilda behov eller efter eget önskemål individuell uppföljning av och återkoppling på inlämningsuppgifter och tentamina utöver ordinarie återkoppling. Det finns inom lärargruppen en genuin önskan att hjälpa studenterna genom studierna och erfarenheten visar att genom att lägga lite extra tid på dem som behöver det bidrar vi till att öka genomströmningen. Flera av de undervisande lärarna på Ämneslärarprogrammet arbetar också inom LiU:s språkstödande verksamhet, vilket underlättar möjligheterna för studenterna att få det stöd de behöver. Se även del 1 för redovisning av övriga insatser som tillhandahålls.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Efter önskemål från studenterna om att göra fördjupad uppföljning av VFU har seminarier genomförts, ledda av kursmentor specifikt för 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Efter önskemål från studenterna om att göra fördjupad uppföljning av VFU har seminarier genomförts, ledda av kurslärare med gymnasielärarkompetens specifikt för GY.

Utvecklingsområden

Eftersom en del kurser sträcker sig över en hel termin pågår ett arbete, i vilket målet är att komplettera de utvärderingar som regelmässigt utförs (Evaluat och muntliga/skriftliga utvärderingar – se ovan), med halvtidsutvärderingar i samtliga kurser samt att lägga till fler kursspecifika frågor i Evaluat.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

För en beskrivning av hur området Utbildningsvetenskap och Ämneslärarprogrammet centralt arbetar med dessa frågor, se Studentperspektiv, del 1. Utöver de studeranderepresentanter som sitter i institutionsstyrelsen arbetar vi på institutionsnivå med en studeranderepresentant i ämnesråden som sammanträder 3 gånger/år (se ovan). Stort fokus läggs vid dessa möten på studenternas åsikter om kurserna i svenska. Vid ämnesråden berörs främst aktuella ärenden, men även det mer långsiktiga, strategiska kvalitetsarbetet behandlas. Studentrepresentanten deltar således i det konkreta utvecklings- och utvärderingsarbetet i ämnet svenska och kan därmed påverka de ingående kursernas utformning och innehåll. Ett konkret exempel på detta är det utvecklingsarbete gällande de två första kurserna i svenska, Svenska 1-30 hp och Svenska 31-52,5 hp som genomförts inför 2018 (se KF1), och som har skett i dialog med studentrepresentanten. Genom studentrepresentanten har studenterna ett reellt inflytande över utbildningens innehåll och ett reellt deltagande i beslutsprocesser även om de ansvariga lärarna dock naturligtvis måste stå för den vetenskapliga och professionella utformningen av kurserna i svenska.

Ett annat exempel på studentinflytande är en större uppföljning som gjordes när den första kullen studenter som påbörjade sin utbildning 2011 gått igenom samtliga svenskkurser. Undervisande lärare, studierektorer och några studeranderepresentanter bjöds då in till ett möte för att följa upp och diskutera den röda tråden genom kurserna i svenska. Detta är något som vi anser bör kunna ske med viss regelbundenhet med nya kullar av studenter.

Svenskämnet har under åren haft god tillgång på studeranderepresentanter i ämnesrådet och ett gott samarbete med dessa. Studenterna kommer givetvis även till tals i de kursvärderingar och delkursutvärderingar som genomförs (se ovan Uppföljning...).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Båda inriktningarna ges samma möjligheter att påverka.

Specifikt för gymnasieskolan

Båda inriktningarna ges samma möjligheter att påverka.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

För en beskrivning av hur området Utbildningsvetenskap och Ämneslärarprogrammet centralt arbetar med dessa frågor, se Arbetsliv och samverkan, del 1. Utgångspunkten i samtliga svenskkurser är att studenterna ska ha en stabil grund att stå på ämnesmässigt och didaktiskt, att kurslitteraturen utgår ifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet så att de när de kommer ut i arbetslivet kan göra didaktiska överväganden grundade i etablerade svenskämnesdidaktiska teorier och metoder. Ett nyckelord i undervisningen är flexibilitet och vi strävar efter att ständigt betona för studenterna hur detta är en grundläggande aspekt av läraryrket i relation till den elevgrupp man för närvarande undervisar. Flexibilitet och stabilitet genomsyrar svenskkurserna genom att vi förändrar kurser, kursinnehåll och kurslitteratur i relation till aktuella forskningsrön och i relation till vad som sker i samhället, hela tiden utifrån en stabil grund.

Samverkan med alumner

Utökad samverkan med alumner är ett utvecklingsområde för svenskämnet. Vi har dock med ojämna mellanrum haft alumner som har föreläst om den första tiden i yrket. Vi ser att detta är ett värdefullt inslag som vi bör sträva efter att införliva som ett årligen återkommande inslag i utbildningen. Många av våra alumner är också VFU- handledare till de nya kullarna av studenter, vilket ger möjlighet till fortsatt kontakt och samarbete med f.d. studenter. Ett viktigt utvecklingsarbete i förhållande till våra alumner är att bjuda in dem för att utvärdera utbildningen i sin helhet och svenskämnet i synnerhet. Ämneslärarprogrammet centralt arbetar med denna fråga.

Samverkan med bibliotek, skolor och kommuner

Lärarna i svenska på Ämneslärarprogrammet samverkar med omgivande kommuner genom årligen återkommande medverkan i s.k. länsstudiedagar. Vi samverkar också med lärare genom att vara

engagerade i Läsllyftet. Vi har ansvarat för utformningen av tre moduler och har genom det arbetet fått kontakt med lärare på fältet som också engagerat våra lärare för fortbildningsinsatser. Olika fortbildningsinsatser ger oss möjlighet att möta yrkesverksamma lärare och få återkoppling på såväl forskning som lärarutbildning och samtidigt få en inblick i den dagsaktuella verksamheten i skolan. Dessa erfarenheter tas med direkt in i undervisningen på Ämneslärarprogrammet. Samverkan med skolor och lärare sker också genom att vår forskning ofta genomförs i nära anslutning till praktiken och forskningsresultaten återkopplas direkt i undervisningen.

Vi ser att vår samverkan med skolor och skolbibliotekarier kan förbättras. Inom svenskämnet på Grundlärarprogrammet samverkar vi exempelvis med skolbibliotekarier som föreläser om samarbete med svensklärare och om aktuell barnlitteratur. Detta kan utvecklas även inom Ämneslärarprogrammet, genom att vi även här bjuder in skolbibliotekarier att föreläsa i våra kurser. Vi ser också möjligheter att utöka inslag av lärare från fältet som föreläser, genom att exempelvis utnyttja VFU-handledare. Vår kursmentor bidrar här på ett positivt sätt, men vi ser att fler olika röster skulle kunna utgöra ett komplement. Ytterligare ett utvecklingsområde avser examensarbetet där vi ser att ett samarbete med kommuner, skolor och andra institutioner skulle kunna etableras, där skolor eller kommuner skulle kunna önska att ett visst område beforskas.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt för inriktningen.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt för inriktningen.